

SØR- VARANGER KOMMUNE

**RUSMIDDELPOLITISK
HANDLINGSPLAN**

INNHold

Forord	s 3
1 Hvorfor en rusmiddelpolitisk handlingsplan?	s 4
1.1. Innledning	s 4
1.2. Bakgrunn og mandat	s 5
1.2.1. Mandat	s 6
1.3. Avgrensing	s 7
2 Beskrivelse og vurdering av rusmiddelsituasjonen	s 7
2.1. Rusmiddelsituasjonen i Norge	s 7
2.2. Barn og unges alkoholforbruk	s 8
2.3. Rusmiddelsituasjonen i kommunen	s 8
3 Rusmiddelpolitiske mål og strategier	s 9
3.1. Nasjonale mål og strategier	s 9
3.2. Kommunens mål og strategier	s 10
3.3. Kommunens strategier	s 10
4 Tiltak	s 11
4.1. Forebyggende tiltak	s 11
4.2. Allmennforebyggende tiltak	s 12
4.2.1. Forebyggende tiltak for risikoutsatte grupper	s 14
4.3. Tiltak for å regulere tilgjengeligheten av alkohol	s 14
5 Oppfølging og rehabilitering av rusmiddelbrukere	s 15
6 Gjennomføring og oppfølging av den rusmiddelpolitiske handlingsplanen	s 15
6.1. Handlingsplan rusmiddelpolitikk	s 15
7 Evaluering	s 19
Vedlegg: Alkoholpolitiske retningslinjer	s 20

Forord

En av oppgavene som Alkoholpolitisk Utvalg har er å lage Rusmiddelplan for Kommunen. Det forrige kommunestyret vedtok i møte 25.05.99 rusmiddelplanen som har fulgt oss helt til i dag.

Rådet begynte å forberede en ny rusmiddelplan allerede i mai - juni 2005. Det var et ønske å lage noe som kunne være et verktøy i kommunen for alle som jobbet med saker der de kom i berøring med rus/ rusmiddelproblematikken.

Vi tok kontakt med alle de vi vet jobber med disse sakene og inviterte til et møte i september 2005. Videre innhentet vi skriftlige uttalelser også fra dem som ikke kunne møte. Politiet og GSV og elever har også kommet med viktige bidrag. Alt dette har vært verdifulle bidrag til vårt arbeid.

Det har vært viktig for oss å framheve et samarbeid på tvers av de ulike etater for at de som jobbet med dette skulle ha de beste forutsetninger for å gjøre en god jobb.

Det ble tatt kontakt med Nordnorsk kompetansesenter- RUS, ved Nordlandsklinikken, som vi også har hatt kontakt med i planarbeidet.

Dette begynte å bli omfattende, og i november 2005 søkte utvalget om og få egen sekretær til å bistå i arbeidet med rusmiddelplanen. Vi ønsket at Jan Helge Strøm skulle bli med i dette planarbeidet og han har deltatt og bidradd i arbeidet med å skrive planen. etter dette.

Torhild Ackermann

Leder alkoholpolitisk utvalg

1 Hvorfor en rusmiddelpolitisk handlingsplan?

1.1. Innledning

Sosial og helsedirektoratet anbefaler at kommunene utformer en helhetlig rusmiddelpolitisk handlingsplan.

I veilederen, IS-1362, for kommunal rusmiddelpolitisk handlingsplan heter det at alkoholforbruk er en viktig og ofte undervurdert årsak til sykkelighet og dødelighet på globalt nivå.

”I de siste 50 årene er det gjort store fremskritt i den vitenskapelige forståelse av sammenhengen mellom alkohol og helse”.

Ifølge verdens helseorganisasjon, WHO, er Europa den regionen som har det høyeste forbruket av alkohol og det høyeste skadenivået av alle verdensdelene. Alkohol er den tredje viktigste årsaken til sykdom og død og for tidlig død i Europaregionen, og den femte viktigste årsaken globalt.

”Norge ligger relativt godt an i europeisk sammenheng både med tanke på totalforbruk og skader.

En av de viktigste årsakene til det er at Norge i stor grad benytter de kontrollpolitiske virkemidlene i alkoholpolitikken. Kommunens lokale bestemmelser og regulering av salgs og skjenkebestemmelsene er av de viktigste virkemidlene for begrense alkoholrelaterte skader. Undersøkelser av kommunenes forvaltning av alkoholloven viser at utviklingen har gått i retning av en betydelig liberalisering av alkoholpolitikken lokalt.” Skriver Bjørn Inge Larsen i forordet til veilederen.

Alkohol er en lovlig vare - det er i utgangspunktet lovlig både å drikke og å omsette alkohol. Mange mennesker har glede av å nyte alkohol i moderate mengder og har et ønske om at alkoholholdige drikker skal være rimelig tilgjengelige - både for innkjøp og i form av servering ved skjenkesteder.

Det er dessuten relativt store næringsinteresser knyttet til salg og skjenking av alkoholholdig drikkevarer. Salgs- og skjenkenæringene ønsker nok å kunne drive sin virksomhet med så få restriksjoner som mulig, og i alle fall med forutsigbare rammevilkår.

Dette til tross, er det utstrakt enighet om at samfunnet, med ulike virkemidler, ønsker å begrense forbruket av alkohol. Det har sammenheng med at misbruk av alkohol gir store omkostninger i form av alvorlige samfunnsmessige og individuelle skadevirkninger. Omfanget av disse skadevirkningene har direkte sammenheng med omfanget av alkoholforbruket. Begrenset tilgjengelighet av alkohol blir sett på som et av de viktigste virkemidler for å redusere alkoholkonsumet.

I alkoholloven søkes de ovennevnte kryssende hensyn ivaretatt - bl.a. ved at all omsetning og tilvirkning av alkohol i utgangspunktet er bevillingspliktig, ved bestemmelser om åpnings- og skjenketider, aldersgrensebestemmelser og forbud mot reklame for alkoholholdig drikk. I tillegg er kommunene gitt en utstrakt frihet til å drive sin egen alkoholpolitikk. Kommunenes alkoholpolitikk må imidlertid være forutsigbar.

1.2. Bakgrunn og mandat

1.1 Alkohollovens formålsparagraf, § 1-1

"Regulering av innførsel og omsetning av alkoholholdig drikk etter denne lov har som mål å begrense i størst mulig utstrekning de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære". Og videre sier den at "Som ledd i dette sikter loven på å begrense forbruket av alkoholholdige drikkevarer".

Etter alkohollovens § 1-7d skal kommunene utarbeide alkoholpolitiske handlingsplaner. Bestemmelsen trådte i kraft 1.1.1998.

Planen har fokus på alkoholpolitikk, men forskning viser at bruk av alkohol og narkotika bør sees i sammenheng, blant annet fordi tidlig alkoholdebut øker risikoen for bruk av narkotika. (Veileder for kommunal rusmiddelpolitisk handlingsplan.)

Alkoholpolitiske retningslinjer 01.07. 2004- 30.06.2008, i Sør- Varanger kommune ble vedtatt med endringer 20.10.2004.

Alkoholpolitisk utvalg i Sør- Varanger kommune har bestått av:

Torhild Ackermann (SP), leder

Tove Alstadsæther (H), nestleder

Bjørn Degerstrøm (Ap)

Ronny Østrem/ Staal Nilsen (FrP)

Hanne Greiner (SV)

1.2.1. Mandat

Alkoholpolitisk utvalg skal:

- Angi antall salgs- og skjenkesteder i Sør- Varanger, åpningstider og kontrolltiltak, samt beskrive status mht. bevillingspolitikk og salgs- og skjenkekontroll. (Sør-Varanger kommunes alkoholpolitiske retningslinjer for å legge rammene rundt kommunens bevillingspolicy i perioden 2004- 2008.)
- Angi de alkoholpolitiske hovedmål og delmål kommunen vil legge til grunn for sin alkoholpolitikk. Beskrive hvilke virkemidler kommunen skal ta i bruk for å nå målene
- Målsettingen er at dette skal resultere i en ny rusmiddelplan som skal være ferdig i denne valgperioden.
- Det forebyggende arbeidet gis betydelig tyngde i planen.

I arbeidet med ny rusmiddelplan har alkoholpolitisk utvalg tatt initiativ til og invitert med fagfolk i arbeidet med ny rusmiddelpolitisk handlingsplan.

I forbindelse med utarbeiding av ny Rusmiddelplan for Sør-Varanger ønsket utvalget innspill på;

- Hvordan ser dere på dagens situasjon med tanke på rus i kommunen?
- Tiltak for fremtiden

Følgende har vært med på møter eller har kommet med skriftlige innspill i forbindelse med planen; helsestasjonen, legetjenesten, sosial og barnevernstjenesten, kultur, skole, elevråd, politi og Norasenteret.

Bård Ramberg har representert sosialtjenesten i arbeidet med planen og har deltatt på alkoholpolitisk utvalg sine møter.

I tillegg har alkoholpolitisk utvalg benyttet Jan Helge Strøm som sekretær i jobben med å lage ny rusmiddelplan. Han jobber på helsestasjonen i Kirkenes som fagkonsulent/ koordinator for ungdomstiltak.

1.3. Avgrensning

Planen konsentrerer seg om alkoholpolitikk og forebygging av rusproblemer blant ungdom. Bruk av øvrige rusmidler i den voksne befolkning berøres i liten grad.

2. Beskrivelse og vurdering av rusmiddelsituasjonen

2.1 Utviklingen av alkoholforbruket i Norge

Alkoholforbruket i Norge er stigende.

I følge dagspressen, har overlege Hans O. Fekjær ved Blå Kors beregnet alkoholomsetningen på landsbasis i 2002 til 5,76 liter ren alkohol per innbygger over 15 år.

Dette er høyeste omsetning siden 1980 og nest høyeste omsetning på 140 år.

Statistikken viser at 250 000 personer drikker så mye alkohol at det er et stort problem. Disse storforbrukerne drikker mellom 20 og 25 liter ren alkohol per år.

Ca. 50 % av den voksne befolkningen har et moderat alkoholforbruk, mens ca. 15 % er totalavholdene.

2.2. Barn og unges alkoholforbruk

Noen fakta hentet fra "Ungdom og Rusmidler", utgitt av Rusmiddeldirektoratet 2000.

Statens institutt for alkohol- og narkotikaforskning, SIFA, har fra 1968 foretatt årlige undersøkelser om bruk av rusmidler blant ungdom i Oslo. I 1986 ble undersøkelsene utvidet til å omfatte hele landet, og fra og med 1990 har undersøkelsen blitt foretatt hver år både i Oslo og for hele landet.

I dag blir data om kommunenes rusmiddelarbeid samlet inn av SIRUS, se www.sirus.no

De årlige spørreskjemaundersøkelsene i aldersgruppa 15-20 år i regi av SIRUS, viser at alkoholforbruket blant ungdom var stabilt med omkring 3 liter rein alkohol fram til slutten av 1990-tallet, men har så økt til omkring 4,5-5 liter i de seinere år. "Rusbrusen" som ble introdusert i dagligvarehandelen i 2003, utgjør sammen med alkoholholdig cider, omkring 20 prosent av de unges alkoholforbruk. Videre utgjør "rusbrus"/alkoholholdig cider en relativt større andel av alkoholforbruket blant jenter enn det vi finner blant gutter, ved at det i 2006 sto for henholdsvis 25 og 18 prosent på landsbasis (Ungdomsundersøkelsen 2006).

2.3. Rusmiddelsituasjonen i kommunen

Det finnes ingen entydige oversikter over rusmiddelsituasjonen i kommunen. Det er ulike etater, som helsetjenesten, sosialtjenesten, barnevernstjenesten, politi, toll og enkeltpersoner, som sitter med en del informasjon over situasjonen, men noen entydig statistikk over omfang finnes ikke.

Sosialtjenesten peker i sitt innspill til rusmiddelplanen på at det er en generell oppfatning om at det er god tilgang på illegale narkotiske stoffer og legemidler i kommunen. Videre erfarer sosialtjenesten, i det praktiske arbeidet med brukere av kontoret og miljøarbeidertjenesten, at rusing generelt er blitt et økende problem i alle deler av samfunnet og som kan medføre sosiale/ familiemessige, økonomiske og eller helsemessige belastninger.

3. Rusmiddelpolitiske mål og strategier

3.1. Nasjonale mål og strategier

Våren 2006 kom en ny veileder for kommunal rusmiddelpolitiskhandlingsplan.

Nasjonale mål og strategier kan variere med ulike regjeringer.

Det vil likevel være bred partipolitisk enighet om å redusere de sosiale og helsemessige skadene av rusmiddelbruk.

Forskning på alkoholfeltet dokumenterer at det er en nær sammenheng mellom totalforbruket i befolkningen og omfanget av alkoholrelaterte skader. Det er også påvist en nær sammenheng mellom totalkonsumet i befolkningen og antall storforbrukere. Jo høyere totalkonsum, desto flere storforbrukere, og jo flere storforbrukere, desto flere alkoholrelaterte skader.”

Veilederen oppsummerer med at det lokale forebyggende arbeidet derfor bør ta sikte på å redusere det totale forbruket av alkohol, samtidig som det er nødvendig å sette inn tiltak mot særlig risikoutsatte grupper.

De nasjonale målene kan konkretiseres slik

- Redusere de sosiale og helsemessige skadevirkninger av rusmiddelbruk.
- Reduksjon av misbruket av cannabis, ecstasy og liknende stoffer blant unge og yngre voksne.
- Økt bevissthet om sammenhengene mellom bruk og misbruk av forskjellige rusmidler.
- Heve debutalderen for bruk av alkohol.
- Styrke negative holdninger til narkotika og misbruk av alkohol.
- Et bedret og mer effektivt behandlings-, etterverns- og omsorgstilbud til rus-

3.2. Kommunens mål og strategier

- Redusere det totale forbruket av alkohol, individuelt og samfunnsmessig.
- Stimulere idrettslag og andre foreninger i deres forebyggende arbeid.
- Økt bevissthet om sammenhengene mellom bruk og misbruk av forskjellige alkohol.
- Heve debutalderen for bruk av alkohol.
- Bevisstgjøring av foreldre.
- Styrke negative holdninger til misbruk av alkohol.
- Et bedret og mer effektivt behandlings-, ettervern- og omsorgstilbud til alkohol- og andre rusmiddelbrukere.

3.3. Kommunens strategier

Strategier for å oppnå målene er:

- Å sikre at alle barn og unge i Sør- Varanger får trygge oppvekst- og levekår.
- Samarbeid med hjem og skole i det holdningsskapende arbeidet.
- Bred mobilisering av frivillige krefter, organisasjoner og ungdomskulturelle miljøer.
- Kommunen, det lokale politi og lokalmiljøene skal spille en sentral rolle i det forebyggende arbeidet. Innføring av SLT som samarbeidsmodell.
- Det forebyggende arbeidet skal ha langsiktig perspektiv. Det vil være viktig å starte tidlig, og å snakke med foreldre på helsestasjonen.
- Innsatsen skal rettes mot hele befolkningen og mot risikogrupper.
- Behandlings- og omsorgstiltak skal spille på lag med frivillige organisasjoner, grupper og enkeltpersoner.
- Ungdom og unge voksne skal være viktige målgrupper for innsatsen. Videreføre arbeidet med MOT og for arbeid om å styrke menneskers mot til å ta vare på seg selv og hverandre.
- Ettervernet skal styrkes.
- Styrke barnevernstjenesten.
- Å styrke skolehelsetjenesten som favner all ungdom.
- Øke kompetansen med hensyn til holdningsskapende arbeid.

- Oversikten og kunnskap om bruken av alkohol og rus skal søkes bedret gjennom gode kartleggingsrutiner.
- Samarbeidet med politiet skal bidra til økt innsats mot alkoholmisbruk.
- Videreutvikle samarbeidet mellom etater og virksomheter.
- Opprettholde og videreutvikle gode barne- og ungdomstilbud

4. Tiltak

4.1. Forebyggende tiltak

Barn og unge

Gode oppvekstvilkår for barn og ungdom vil kreve en helhetlig og tverrsektoriell innsats. Det er summen av tiltak som er avgjørende for om de unge opplever trivsel og tilhørighet til lokalsamfunnet. Samtidig verken kan eller skal de offentlige tjenester og tilbud erstatte foreldreansvar, frivillige organisasjoners innsats, stimulans til egenaktivitet eller dugnadsånden i nærmiljøet. Se kommuneplan 2004-2016;

<http://www.svk.no/getfile.php/209297.652.tdbruevqct/Kommuneplan%202004%20-%202016%20Samfunnsdelen.pdf>

Alkoholforbruket i samfunnet er økende. Andre former for rusmidler har også funnet vegen til Sør-Varanger. Den seksuelle debutalder er lavere enn tidligere. Ungdoms kostholdsvaner er blitt endret, og deres fysiske kondisjon generelt svakere. Disse forholdene øker behovet for forebyggende tiltak og holdningsskapende arbeid.

Flere kommunale planer omhandler rusmiddelarbeidet blant barn og unge:

- Plan for skolehelsetjenesten.
- 3- års avtale med stiftelsen MOT. MOT programmet kjøres for elevene i ungdomsskolen.
- Opptrappingsplanen for psykisk helse. (Helse- og sosialetaten)
- Boligsosial handlingsplan.
- Lage handlingsplan for SLT- arbeidet.

Sentrale kommunale etater i det forebyggende arbeidet

Kultur- og oppvekstetaten

Helse- og sosialetaten

Plan og utviklingsetaten. Teknisk etat.

Menighetskontoret/kirken

Skolene

Frivillige lag og foreninger

Øst – Finnmark Politidistrikt

4.2. Allmennforebyggende tiltak

Å sikre at alle barn og unge i Sør- Varanger får gode og trygge oppvekst- og levekår.

Dette er et samfunnsansvar – foreldre som hovedansvarlige.

For å få et godt og trygt lokal samfunn så må vi spille på lag. Frivillige organisasjoner, de ulike etatene i Sør- Varanger kommune, politi, foreldre og barn og ungdom.

Det vil være viktig å forankre og samordne det forebyggende og helsefremmende arbeidet.

- SLT, samordning av lokale rus og kriminalitetsforebyggende tiltak, etableres i Sør- Varanger kommune.

Justis og politidepartementet har laget en handlingsplan ”Sammen mot barne- og ungdomskriminalitet (2005- 2008).

Om SLT blir det sagt at det er en forpliktende, tverretattlig samarbeidsmodell for samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak i kommunene, mellom politi og andre offentlige etater, frivillige organisasjoner og næringslivet. SLT har barn og ungdom som sin viktigste målgruppe; <http://www.krad.dep.no/images/SLTpresentasjon05.ppt#8>

- Opplysnings- og holdningskapende arbeid i skolen, og å styrke skole- hjem samarbeidet.
- Frivillige lag og foreninger, Helsestasjon for ungdom, MOT, Åpen Hall, BASEN og ungdomsklubber er alle tiltak som blir vurdert som beskyttende faktorer

Småbarnstreff

Småbarnstreffet er et ukentlig tilbud til småbarn og småbarnsforeldre hvor disse kan møtes, og hvor foreldre kan utveksle erfaringer og skape nettverk.

Tilbudet organiseres av psykiatritjenesten/ hjemmekonsulenten og er gratis.

MOT

Sør - Varanger kommune har inngått en 3- årig samarbeidsavtale med MOT.

Seksjonsleder for opplæring fikk flere henvendelser fra ungdom etter et MOT besøk våren 2004 om ønske om avtale.

Kultur og oppvekstetaten har sammen med helse- og sosialetaten arbeidet på oppdrag fra kommunestyret med å komme i gang med MOT her i Sør- Varanger, og arbeidet startet ved skolestart aug. 2005. *MOT i Sør-Varanger - MOT-informatørene Line Jerijervi, Morten Kvammen og Jan Helge Strøm.*

BASEN

Sør- Varanger kommunestyre fattet følgende vedtak den 30.11.04 under sak 146/04:

Sør- Varanger kommunestyre slutter seg til prinsippene og organiseringa av en ny ungdomspolitik, slik det fremgår av prosjekt beskrivelsen Basen Innovator, og anbefaler at prosjektet igangsettes.

Basen og planene rundt Basen er spennende, og er grunnlag for den nye ungdomssatsningen i kommunen, og som bygger på tankene i Pipeprosjektet,

<http://www.svk.no/index.php?id=141942>

Dette vil være er samarbeidsprosjekt mellom Kirkenes videregående skole, Fretex, Kirkenes næringshage og SVK. Av innhold kan nevnes; internettkafe, møteplass, ungdommens helsestasjon, kino m.m.

4.2.1. Tiltak for å regulere tilgjengeligheten av rus

Se pkt. 6.1. Handlingsplanrusmiddelpolitikk.

Aktivitets- / fritidssenter for barn og unge

- Oppvekstmiljø / boligområder

- Idrettshall - arenaer

- Helsestudio

- Gatekjøkken /storkiosker

Kommunen mulighet til å regulere tilgjengeligheten ligger i alkoholloven. Kommunen er bevillingsmyndighet og kan innen visse rammer regulere tilgjengeligheten av alkohol i kommunen.

4.3. Tiltak for å regulere tilgjengelighet av alkohol. Alkoholpolitiske retningslinjer.

Alkoholloven regulerer tilgjengeligheten av alkoholholdig drikk blant annet gjennom bevillingssystemet, ved fastsettelse av vilkår for hvordan salg og skjenking skal skje, samt kontroll med at vilkårene blir overholdt, heter det i veileder for kommunal rusmiddelpolitisk handlingsplan.

I alkoholloven søkes en rekke kryssende hensyn ivaretatt. På den ene siden ønsker myndighetene at alkohol skal være tilgjengelig, og på den annen side ønsker man å begrense de sosiale og helsemessige skadene alkohol medfører. Det er arbeidsplasser og inntekter knyttet til salg og skjenking av alkohol, samtidig som alkohol påfører samfunnet og enkeltmennesker betydelige lidelser.

Alkoholloven gir kommunen en utstrakt frihet til å bestemme egen sin egen alkoholpolitikk. Kommunen kan blant annet fastsette hvor mange salgs- og skjenkebevillinger den ønsker å ha, gi retningslinjer for hvilke type arrangementer og aktiviteter som skal få bevilling, sette grenser for åpningstider og styre kontrollvirksomheten for å sikre at regelverket etterlevs. Den kommunale rusmiddelpolitikken er derfor viktig for å regulere omsetningen av alkohol og begrense de alkoholrelaterte problemene.

Se vedlegg. Alkoholpolitiske retningslinjer i Sør- Varanger kommune.

5. Oppfølging og rehabilitering av rusmiddelmissbrukere.

Kommunens tilbud om behandling og oppfølging av rusmisbrukere består i dag av samtaler på sosialkontor og kontakt med miljøarbeidertjenesten. Rehabilitering ved institusjon søkes om nødvendig. Ettervern etter endt behandling er en lovpålagt oppgave som i dag ikke fungerer hensiktsmessig av forskjellige grunner. Mangel på egnede boliger, vansker med overlapping fra institusjon til kommune og taushetsplikt er noen hindringer. Tendensen de siste årene er imidlertid positiv med økt fokus på ettervern fra både kommune og spesialisthelsetjeneste.

Kommunen har også et tilbud til rusmisbrukere med fokus på begrensnig av skadelig rusmisbruk, omsorg og praktisk bistand i form av en miljøarbeidertjeneste.

Sosialtjenesten ser også på muligheten for å hjelpe til med oppstarten av en brukerorganisasjon på linje med RIO, Rusmisbrukernes Interesse Organisasjon.

6. Gjennomføring og oppfølging av den rusmiddelpolitiske handlingsplanen

6.1. Handlingsplan rusmiddelpolitikk

Mål	Delmål	Tiltak	Kommentar	Ansvarlig
1. Debutalderen for bruk av alkohol er hevet til 18 år.	1.1 Styrke det forebyggende arbeidet i kommunal regi.	Helsestasjon for ungdom Samarbeid mellom Politi, Kirkenes videregående skole og Helsestasjon og skolene i Sør- Varanger	Utbygges i tråd med opptrappingsplanen for psykisk helse. Vurderes i økonomiplan	

		Nettverksarbeid for det de som jobber med forebyggende tiltak Småbarnstreff er et ukentlig tilbud til småbarn og småbarnsforeldre hvor disse kan møtes, og hvor foreldre kan utveksle erfaringer og skape nettverk. Tilbudet organiseres av psykiatritjenesten, og er gratis.		
	1.2 Stimulere idrettslagene og frivillige foreninger i det forebyggende og helsefremmende arbeidet	Lag og foreninger som får kommunal støtte må forplikte seg til totalt alkoholforbud på turer og arrangementer hvor barn og unge deltar. Vurdere å innføre ”natteravn”prosjekt i området rundt Kirkenes-Bjørnevatn.	Tydeliggjøring i premisser for tildeling av kommunal støtte.	
	1.3 Holdningsskapende	Opplysningsarbeid	Vurdere å gjøre dette gjennom SLT	SLT koordinator

	arbeid	Skolehelsetjenesten/ helsestasjonen Skolehelsetjenesten/ helsestasjonen Styrke skole – hjemsamarbeidet MOT	modellen. Undervisning i tema som rus og seksualitet på oppfordring fra skolen Undervisning om prevensjon og samliv, rus og kosthold for grunnkurselever i den videregående skolen Bevisstgjøring av voksne som rollemodeller. Videreføre avtalen med MOT i ungdomskolen	Helsesøster, evt. lege / jordmor Helsesøster evt. lege / jordmor. Jfr. Skolehelsetjenestens plan. Rektorer og FAUene Seksjonsleder opplæring
	1.4 Styrke rusfrie tilbud til ungdom	Ungdomskafé /Basen Ungdomsklubber Tilskudd til rusfrie tiltak Åpen Hall	Økonomisk tilskuddsordning. Må styrkes for at Basen skal få innhold i henhold til planene for BASEN.	Kultur og oppvekstetaten Sør- Varanger Idrettsråd m.fl. Helse- og sosialetaten
	1.5 Natteravn (tilleggsforslag vedtatt av kommunestyret i	Natteravnordningen bør innføres som en permanent ordning i området Kirkenes –		

	møte 24.05.07	Bjørnevatn.		
2. Skadevirkningene ved alkoholbruk, individuelt og samfunnsmessig er redusert.	2.1 Begrense og hindre tilgjengeligheten til alkohol for barn og unge	Det gis ikke salgs- og skjenkebevillinger når stedet er lagt til boligområder/ oppvekstmiljø, idrettsarenaer, helsestudio, aktivitetsfritidssenter for barn og unge, gatekjøkken/storkiosker.	Jfr. Retningslinjer for behandling av salgs- og skjenkebevillinger i Sør- Varanger kommune.	
	2.2 Utvikle og styrke kontrollarbeidet rundt salgs- og skjenkesteder for alkohol	Differensierte kontroll av salgs- og skjenkesteder	Kontinuerlig dialog på bakgrunn av kontroller og meldinger.	Administrasjon
	2.3 Styrke kapasiteten ved tiltak mot rusmiddelmissbruk			
3. Et bedret og mer effektivt behandlings- etterverns- og omsorgstilbud til rusmiddelmissbrukere	3.1 Gjøre helse- og sosialtjenester mer tilgjengelig for mennesker med rusmiddelmissbruk	Utrede muligheter for å etablere dagtilbud	Et dagtilbud vil gi mulighet til å skape nettverk som kan bidra til redusert rusmisbruk gjennom alternativ aktivisering	
	3.2 Øke kommunens evne til å bruke			

	boligtildeling som et verktøy i behandling av rusproblemer.			
	3.3 Stille egnede boliger til rådighet for eldre rusmisbrukere.			

7. Evaluering

Det er et ønske at den rusmiddelpolitiske handlingsplanen og de alkoholpolitiske retningslinjer blir sett i en sammenheng.

For å gjøre Sør- Varanger kommunes rusmiddelpolitiske handlingsplan til et aktivt verktøy så bør planen rulleres hvert 4. år

Vedlegg

SØR-VARANGER KOMMUNE

ALKOHOLPOLITISKE RETNINGSLINJER

01.07.2004 – 30.06.2008

Vedtatt av kommunestyret 22.06.2004

Med endring, jfr. kommunestyrets vedtak 20.10.2004 og 15.06.2006

Forslag av 18. mars 2004
Fra arbeidsgruppe bestående av
Torhild Ackermann (Sp), leder
Tove Alstadsæter (H), nestleder
Bjørn Degerstrøm (Ap)
Ronny Østrem (FrP)

ALKOHOLPOLITISKE RETNINGSLINJER I SØR-VARANGER KOMMUNE

Målsetting.

Den kommunale alkoholbevillingspolitikken forvaltes innenfor de rammer som er gitt i Lov av 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholloven). Alkoholloven har som målsetting å begrense i størst mulig utstrekning de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære. Som et ledd i dette, sikter loven på å begrense forbruket av alkoholholdige drikkevarer.

Det tas sikte på et nært samarbeid med bevillingshaverne slik at gjeldende regelverk blir fulgt. Bevillingshaveren plikter å sette seg inn i lov- og regelverk, og være særlig restriktiv på at det holdes orden i og utenfor salgs- og skjenkestedet, og at det ikke selges eller serveres til synlig berusede personer, og at aldersgrensene for salg og servering av alkohol følges nøye.

Bevillingsperioden.

Bevillingsperioden settes til 4 år fra 01.07.2004 til 30.06.2008.

Antall bevillinger (jfr. kommunestyrevedtak 128/04 i møte 20.10.2004).

Antall bevillinger i Sør-Varanger kommune settes til

- skjenkebevillinger: 50
- salgsbevillinger: 25

Salgsbevillinger.

Angående kriterier for salgsbevilling, henvises til alkohollovens kap.3 Salg av alkoholholdige drikker. I tillegg settes det krav til vandel og skikkethet.

Salgstiden for øl og rusbrus følger åpningstiden til forretningen, dog ikke utover lovens maksimaltid (mandag - fredag kl. 20:00 og lørdag kl. 18:00). Salg av øl på søndager tillates ikke.

Omsetning av øl og rusbrus tillates kun fra dagligvareforretninger med rikt vareutvalg og fra rene ølutsalg. **Øl skal ikke plasseres slik at det har en framtreddende plass.**

Vinmonopolet.

A/S Vinmonopolet gis rett til å ha et utsalg for øl, vin og brennevin.

Skjenkebevillinger.

Angående kriterier for skjenkebevilling, vises det til alkohollovens kap. 4 Kommunale skjenkebevillinger. Det settes i tillegg krav til vandel og skikkethet.

Skjenketiden for øl og vin settes søndag – torsdag fra kl. 11:00 – 01:00 påfølgende dag og fredag og lørdag fra kl. 11:00 – 02:00 påfølgende dag.

Skjenketiden for brennevin settes mandag – torsdag fra kl. 13:00 – 01:00 påfølgende dag og fredag og lørdag fra kl. 13:00 – 02:00 påfølgende dag.

Innenfor lovens maksimaltider åpnes det for utvidet skjenketid ved særskilte anledninger. Det gis dispensasjon for spesielle arrangement, når det gjelder utvida åpningstider til kl. 02:30.

Konsum av utskjenket alkoholdig drikk må opphøre senest 30 minutter etter skjenketidens utløp. Åpningstiden kan være inntil kl 01:00/03:00 jfr. forskrift om lukningstider for serveringssteder i Sør-Varanger kommune, vedtatt av kommunestyret 08.02.93.

Utendørs skjenking av alkohol kan bare skje etter gitt bevilling, og følger innendørs skjenketid. (endret ved kommunestyrets vedtak 15.06.2004).

I forbindelse med Kirkenesdagene/ Barentsfestivalen/ Vinterfestival og lignende festivaler utvides skjenketiden slik at skjenking av alkohol under festivaldagene (onsdag og torsdag) kan skje tilsvarende skjenketid for alkohol fredager og lørdager.

Det samme gjelder onsdag før skjærtorsdag, skjærtorsdag, 1. påskedag, 30. april, onsdag før Kristi Himmelfartsdag, 16. mai, 1. pinsedag og 24. t.o.m. 31. desember.

Kommunen anmoder skjenkestedene om å ha dørvakt fra kl. 20:00 til stengetid alle dager i uka. Dørvakter og de som skjenker skal gis opplæring på minimum 8 timer. Slik opplæring skal på forespørsel fra skjenkekontrollen kunne dokumenteres. Opplæringen er arbeidsgivers ansvar.

Skjenkestedene anmodes om å arrangere alkoholfrie kvelder.

Ambulerende bevillinger og enkeltanledninger.

Angående ambulerende skjenkebevilling, henvises til alkoholovens §§ 1-6 og 4-5. Skjenketiden for ambulerende bevilling (lukket selskap) og enkeltanledninger (åpent selskap) skal følge samme skjenketider som for faste skjenkebevillinger.

Hva som er enkelt anledning avgjøres konkret i den enkelte sak. Bevillinger for enkeltanledning (eks. påskekafé Bugøyfjord) kan gis for maksimalt en periode over 14 dager. Det innhentes uttalelse fra politi og brannvesen.

Gebyr

Bevillingsgebyr fastsettes for ett år av gangen og på grunnlag av omsatt mengde alkoholholdig drikk jfr. forskrift av 11. desember 1997 nr. 1292 kap. 11, og skal forhåndsbetales.

Bevillingsgebyr for ambulerende skjenkebevilling og enkelt anledning jfr. forskrift til alkoholoven § 11-2 settes til kr 200,- pr. dag/gang.

For kunnskapsprøve etter alkoholovens § 1-7c betales et gebyr kr 300,- pr. prøve. Beløpet skal være betalt før prøven kan avlegges. Det utstedes bevis for bestått prøve.

Brannvern.

Av brannforebyggende årsaker settes det følgende vilkår for skjenkebevillinger:

Maksimalt tillatt persontall må fastsettes i samsvar med beregningsreglene i "Forskrift om brannforebyggende tiltak og brannsyn av 5. juli 1990 kap. 4" og godkjennes av brannsjefen. Oppslag om godkjent persontall skal slås opp på et lett synlig sted for gjestene.

For at eier skal kunne dokumentere brannsikkerheten for personer, skal han/hun til enhver tid vite hvor mange personer som befinner seg i lokalet. Rutiner for opptelling må kunne dokumenteres.

Ved kontroll vil brannsjefen forbeholde seg retten til endring av godkjent persontall dersom forholdene skulle tilsi det.

Øvrige bestemmelser

I medhold av alkohollovens § 1-7c skal hvert salgs- og skjenkested ha en styrer og stedfortreder. Det kan gjøres unntak fra kravet om stedfortreder når det vil virke urimelig bl.a. av hensyn til salgs- og skjenkestedets størrelse.

Før bevillingsdokument blir utferdiget stilles det følgende vilkår:

- dokumentasjon på at driverselskapet er gyldig stiftet
- dokumentasjon på at styrer og stedfortreder har bestått kunnskapsprøven etter alkohollovens § 1-7c 3. ledd.

Salgs- og skjenkekontroll

Formannskapet er kommunens kontrollutvalg etter alkohollovens § 1-9.

Kontroll av salgs- og skjenkesteder foretas av engasjerte kontrollører, og kontrollen skal alltid foretas av to kontrollører samtidig.

Kontrollene foregår anonymt. Kontrollør har plikt til å legitimere seg etter endt kontroll.

Salgs- og skjenkestedene kontrolleres minimum 3 ganger pr. år. I tillegg kommer bestilte ekstrakontroller ved eks. mistanke/melding om mulig brudd på alkohollovens bestemmelser.

Kontrollen skal særlig omfatte salgs- og skjenketidene, aldersgrensebestemmelsene (salg og skjenking til mindreårige og mindreåriges delaktighet i salg og skjenking) og overskjenking.

Politiet rapporterer også om eventuelle brudd på alkoholloven som de måtte observere.

Inndragning av salgs- og skjenkebevillinger, jfr. alkohollovens § 1-8.

Overtredelse av alkoholloven og dens forskrifter, samt andre lover og forskrifter som gjør en bevillingshaver uskikket til å ha ansvar for salg/skjenking av alkohol, kan medføre inndragning av salgs-/skjenkebevilling. Videre kan bevilling inndras dersom den ikke er benyttet i løpet av det siste året.

Inndragning kan skje på bakgrunn av dom, vedtatt forelegg, politirapport og rapport fra skjenkekontrollører.

Alle overtredelser følger bevillingsperioden (01.07.2004 – 30.06.2008).

Forvaltningslovens bestemmelser om saksbehandling skal følges.

Ved eventuelle gjentatte overtredelser og ved søknad om fornyelse av bevillingen, skal oversikt over gitte advarsler følge saksdokumentene.

Utgangspunkt for straffereaksjoner innenfor bevillingsperioden:

SPESIELT ALVORLIGE OVERTREDELSER:

- Salg eller skjenking til mindreårige, og mindreåriges delaktighet i salg eller skjenking
- Overskjenking/hamstring av alkohol
- Salg og skjenking utenom fastsatte tidspunkt
- Omsetning av narkotika eller smuglervarer

Overtredelse	Straffereaksjon	Avgjørelsesmyndighet
1. gangs overtredelse	Inndragning av bevilling i 4 uker	Formannskapet. Administrasjonssjefen treffer midlertidig vedtak.
2. gangs overtredelse	Inndragning av bevilling i 8 uker	Formannskapet. Administrasjonssjefen treffer midlertidig vedtak.
3. gangs overtredelse	Inndragning for resten av bevillingsperioden.	Kommunestyret

ALVORLIGE OVERTREDELSER:

- Manglende betaling av, eller innberetning av grunnlag for bevillingsavgift:
- Manglende ro og orden i og utenfor salgs-/skjenkestedet:
- Salg og skjenking i samme lokale og omsetning i andre lokaler enn bevillingen gjelder for:

Overtredelse	Straffereaksjon	Avgjørelsesmyndighet
1. gangs overtredelse:	Skriftlig advarsel	Administrasjonssjefen eller den han/hun bemyndiger
2. gangs overtredelse	Inndragning av bevilling i 4 uker	Formannskapet. Administrasjonssjefen treffer midlertidig vedtak.
3. gangs overtredelse	Inndragning av bevilling i 8 uker	Formannskapet. Administrasjonssjefen treffer midlertidig vedtak.
4. gangs	Inndragning for resten av	Kommunestyret

overtredelse	bevillingsperioden.	

Spesielt for bevillingsavgift:

Overtredelse	Straffereaksjon	Avgjørelsesmyndighet
Manglende innberetning	Inndragning inntil fullstendig innberetning er mottatt.	Administrasjonssjefen eller den han/hun bemyndiger
1. gangs manglende betaling	Inndragning inntil betaling er mottatt.	Administrasjonssjefen eller den han/hun bemyndiger
2. gangs manglende betaling	Inndragning for resten av bevillingsperioden.	Kommunestyret

MINDRE ALVORLIGE OVERTREDELSER:

- Brudd på alkoholreklameforbudet (alle skriftlige media) eller utdeling av alkohol i reklameøyemed
- Andre brudd på lover, forskrifter og pålegg
Eksempler: Salg av alkoholholdig vare med rabatt, brudd på opplysningsplikt, brudd på plikt til å føre et rimelig utvalg av alkoholfrie og alkoholsvake drikker og manglende tilsyn med at gjester nyter medbrakt alkohol.

Overtredelse	Straffereaksjon	Avgjørelsesmyndighet
1. gangs overtredelse:	Skriftlig advarsel	Administrasjonssjefen eller den han/hun bemyndiger
2. gangs overtredelse	Inndragning av bevilning i 2 uker	Formannskapet. Administrasjonssjefen treffer midlertidig vedtak.
3. gangs overtredelse	Inndragning av bevilning i 4 uker	Formannskapet. Administrasjonssjefen treffer

		midlertidig vedtak.
4. gangs overtredelse	Inndragning av bevilling i 8 uker	Formannskapet. Administrasjonssjefen treffer midlertidig vedtak.
5. gangs overtredelse	Inndragning for resten av bevillingsperioden.	Kommunestyret.

Ved særlige grove brudd på bestemmelsene, kan administrasjonssjefen treffe midlertidig vedtak, og med øyeblikkelig virkning inndra bevillingen fram til saken er behandlet av rette myndighet. Inndragning kan, i slike tilfeller skje uten at det er gitt skriftlig advarsel, jfr. forvaltningslovens §16, 3. avsnitt.

Administrasjonssjefens vedtak kan med oppsettende virkning påklages til formannskapet. Formannskapets vedtak kan påklages til kommunestyret

Formannskapet kan bestemme at inndragning skal skje for lengre tid enn ovennevnte skala, og bestemmer tidspunktet for inndragningen.

